

FELSŐTELEKES

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Felsőtelekes bemutatása	4
3. Örökségünk	7
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	15
5. Építészeti útmutató, ajánlások	19
<i>Telepítés</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Terepalakítás</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Felsőtelekes külterületi településrész</i>	
<i>Kertészeti útmutató</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, ablakok, kapuk</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
6. Mai példák	33
7. Utcák, terek	34
8. Hirdetések, reklámtáblák, sajátos építmények	36
9. Impresszum	39

BEVEZETÉS

Felsőtelekes településképi arculati kézikönyve a település természeti és épített értékeit hivatott bemutatni. Célunk a kézikönyv elkészítésével, hogy mind az itt lakóknak, mind pedig azoknak, akik abban gondolkodnak, hogy a jövőben ideköltöznek, megmutassuk azokat az épületeket, kerítéseket, kerteket stb., amiket mi jó, a település arculati képébe illeszkedő és követendő példának gondolunk.

Szeretnénk, ha a kézikönyv elősegítené a tudatos építési, építkezési formák megismerését és alkalmazását.

A környezetünk, utcaképünk, településképünk esztétikája nem csak emblemikus épületekkel érhető el, hanem rendezett, egymáshoz hangulatban, színben, homlokzatban, tetőkialakításban illeszkedő építményekkel. A szabályok közös kialakításával meghatározhatjuk, melyek azok az építészeti, környezeti és kulturális értékek, amelyek követendők Felsőtelekesen. A településen a térség népi építészetének, a hagyományos épületek bájának, egyedi karakterének megőrzése, újraélesztése nem csak a múltba, hanem a jövőbe is mutathat, kiegészülve az innovatív építészeti megoldásokkal. A dokumentum nem lezárt, hanem egy folyamatosan kiegészülő, szemléletformáló kiadvány.

Reméljük, hogy elképzeléseink bemutatásával hozzájárulhatunk Felsőtelekes megfelelő és korszerű kialakításához.

FELSŐTELEKES BEMUTATÁSA

2

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye Kazincbarcikai járásában fekvő község közúton 19 kilométerre található a járásszékhelytől. Megközelíthető a 2607-es úton délkeletről Szuhogy, illetve északnyugatról Ragály felől, továbbá a 2609-es úton délről Szuhakállóról. Határos települések: Alsótelekes, Szuhogy, Rudabánya, Kánó, Szőlősdárdó.

A település határában talált rudabányai előember (*Rudapithecus hungaricus*) egy jelentős lelet, mely egyértelműen bizonyítja, hogy a térségben már a réz-, bronz- és vaskor óta jelen van az ember. A vasércbányászat nagy múltra tekint vissza, a kora középkorban már vasolvasztó kemencék működtek a környéken.

Kialakulása az Árpád-korra tehető, első említése 1272-es, amikor Teresztenye határjárásában lévő településként írtak róla, az Opuz nemzetség birtokaként. 1238-ból és 1291-ből írásos emlékek maradtak fent Telekes egészét vagy részét érintő birtokátruházásokról. A XV. században a csorbakői vár tulajdona volt, ebben az időszakban, 1454-ben nevezték először Felsőtelekesnek, megkülönböztetendő a szomszéd falutól. Felsőtelekes birtokosai a Perényiek voltak, majd a Pelsőczy Bebekhez került.

A XVI-XVII. században is hódoltsági terület volt; a török és Habsburg oldalról történő kettős adóztatás miatt a település is nehéz helyzetben volt. Az oszmán elnyomást követően, a XVIII. században felvidéki telepesek érkeztek Felsőtelekesre, hogy a ki nem pusztult, viszont lakosságszámát illetően jelentősen megcsappant faluba új életet vigyenek. A század végén Vályi András geográfus bemutatta Alsótelekessel együtt Felsőtelekest is: „*két tót falu Borsod Várm. Als. földes Ura Okolicsányi Uraság, Fel. Gr. Csáky Úr, lakosaik külömbfélék, fekszenek Szuhogyhoz nem meszsze, mellynek filiájji; földgyeik soványak, piatzok távol esik, legelőjük, és fájok elég van, szőlőjük is vagynak.*”

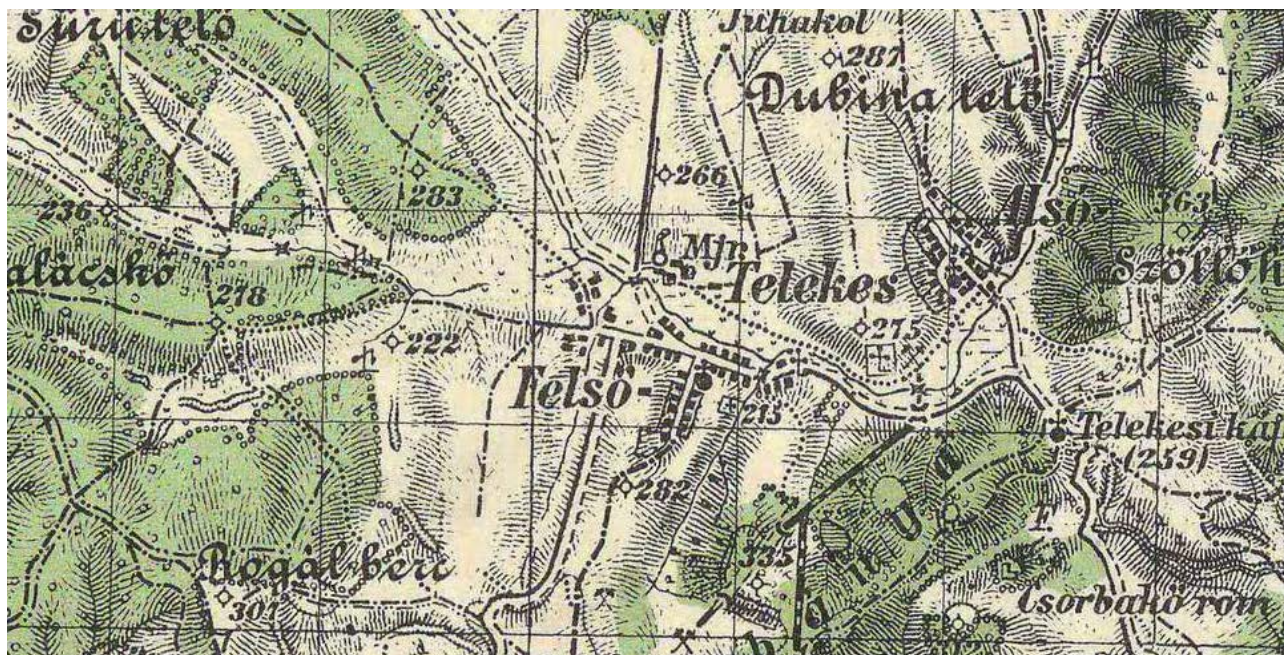

A második katonai felmérés (1806-1869)

1851-ben Fényes Elek földrajzi író is leírást készített Felsőtelekesről: „*tót falu, Borsod vmegyében, Borsod, Gömör és Torna megyék határa összejövetelénél hegyek közt, Alsó-Telekestől 1/16 állomásra. Mártonyi, Alsó-telekes, Rudabánya helységek s Gömör és Torna megyék határaitól környékezve. Határkiterjedése 1912 h., ebből 24 h. belsőség, 456 h. szántóföld, 395 h. rét, 1019 h. erdő, 18 h. használatlan urbériség, 8 negyedik osztályu telek. Lakház van 55, lakos 313, ebből 268 r. kath. Szuhogyhoz tartozó leányegyházzal, 39 gör. kath., 6 zsidó. F. u. gr. Csáky.*”

Borsod vármegye 1939-es monográfiája alapján „...az összes földterület 1470 hold, amiből 849 szántó, 94 rét, 133 legelő, 324 erdő, 28 kert és 42 terméketlen terület. Ezt a birtokállományt 93 gazda birtokolja és 1 bérlő, aki egymaga 678 holdon gazdálkodik. A törpebirtokosok 85-en összesen 439 holdat mondhatnak magukénak.

Középbirtokos 3 van, 894 hold területtel, 20-50 hold közötti kisbirtok pedig csak 5. A gazdák közös erdőtulajdont is birtokolnak. Orvos Rudabányán van, szülésznő helyben. Egy tanerős r.k. iskolája mellett az iskolán kívüli népművelés is mintaszerű. Állatállománya: 40 ló, 217 hazai pirostarka szarvasmarha és 117 mangalica sertés. Iparos 2, kereskedő (italméréssel) 2 van. Működik azonban egy mezőgazdasági szeszgyár is."

Az 1941-es katonai felmérés

A külszíni nagyüzemi vasércbányászat 1880-tól 1985-ig folyt Felsőtelekes területén. A bányabezárást követően jelentősen beszűkültek az itt lakók megélhetési lehetőségei, sokan elvándoroltak. Napjainkban a lakosság jelentős hányada Kazincbarcikára jár dolgozni, a napi megélhetéshez szükséges szolgáltatások azonban helyben is elérhetők.

1910-ben 552, 1941-ben 673, 1980-ban 867, 2001-ben 820, 2015-ben 711 fő élt a községben.

József Attila Kulturház

ÖRÖKSÉGÜNK

3

Borsod-Abaúj-Zemplén megye építészeti örökségére jellemző, hogy falvainak többsége csupán néhány utcával rendelkező település volt. Felsőtelekes is közéjük tartozik. A település az aprófalvak közé sorolható. A településszerkezetét ezeréves fejlődés formálta, alakította. A XX. századra ésszerű okok miatt a keskeny, hosszú telekrendszer jött létre. A hosszanti telkek őrzik a falu legrégebben fennmaradt lakóházait. Településünk népi építészetét is meghatározzák a jellemzően oldalhatárra épült parasztházak. A népies elemeket ötvöző épületek igen változatos formában épültek. Az adott településre jellemző tornáckialakítások, tetőformák adják meg a falvak egyediségét, melyek a településkép meghatározói. Azelőtt természetes és helyben beszerezhető anyagokból építkeztek, de törvényszerűnek mondható, hogy minél közelebb kerülünk a XX. század fordulójához, illetve a jelenhez, annál több előkészített, megmunkált, iparilag előállított anyag jelenik meg a falvak népi építészetében. A faragott kő, a vályog, a nyers- illetve az égetett tégl, később a salaktégla, a tetőfedő cserép és pala felhasználási arányainak növekedése a népi építészetben összefüggött a specializált iparok, foglalkozások és ipari létesítmények (mész-, tégláégető) elterjedésével.

Valaha a paraszti porta szerves részét képezték a gazdasági épületek, ólak, tárolók egyaránt, az önellátó paraszti életforma lételemei voltak. Felsőtelekesen is igen erőteljes volt a szocialista kollektivizálás, a termelőszövetkezetek megjelenése viszont igen hátrányosan érintette a gazdasági épületeket. Az addig önellátó parasztok bér munkássá váltak, így a melléképületek többnyire értelmüket veszítették. Az emberek a használaton kívüli építmények nagy részét elbontották, vagy idővel összedőltek, ezért a napjainkban még ép paraszti porták igen nagy építészeti értékkel bírnak.

ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

Kisboldogasszony templom

Az 1970-es években épült római katolikus templom a Csaba utcában található. A templom helyi védelem alatt áll.

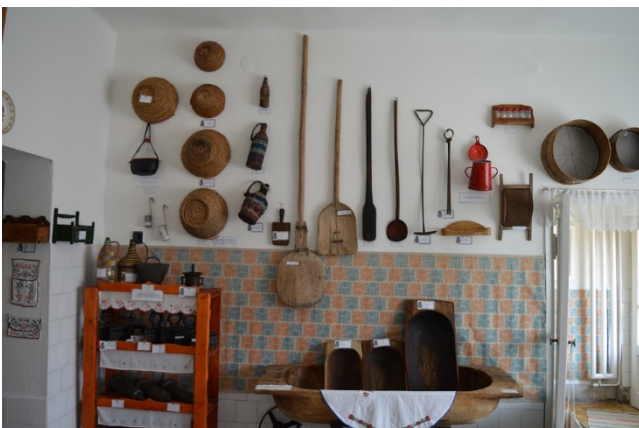
Rudapithecus Hungaricus előember lelőhelye

Az egykori vasércbánya területén, a miocén kor pannon emeletében (11-10 millió évvel ezelőtt), szárazföldi környezetben, valamint tavi és mocsári körülmények között képződött üledékeket tártak fel. Ezekben a változatos kőzetrétegekben felhalmozódtak és konzerválódtak az egykori élőlények maradványai, köztük a Rudapithecus Hungaricus egyede is. Ezek a leletek az emberré válás korai szakaszából származnak és a lignit rétegekből kerültek elő az 1960-as években. Több leletet is feltártak azóta, összesen több, mint 200 darabot, melyek kora 35-8 millió év közötti, ezen belül a Rudapithecusok 12-8 millió évesek. A Földön ez az egyetlen olyan lelőhely, ahol 27 millió évre kiterjedő főemlőslelőhely van.

Régiségek tárháza

A vidéki életformát hosszú időn keresztül meghatározta az önfenntartás, a mezőgazdasághoz való szoros kötődés. A tárház kiállítása a helyi hagyományokat, szokásokat jól tükrözi. A vidékre jellemző használati tárgyak mind megtekinthetők a kiállítás során.

II. világháborús emlékmű

A Fő utcában álló emlékmű szerint az első világháború 19 áldozatot követelt a faluból, a második világégésben pedig 6-an veszítették életüket.

Helyi értékvédelmi területek

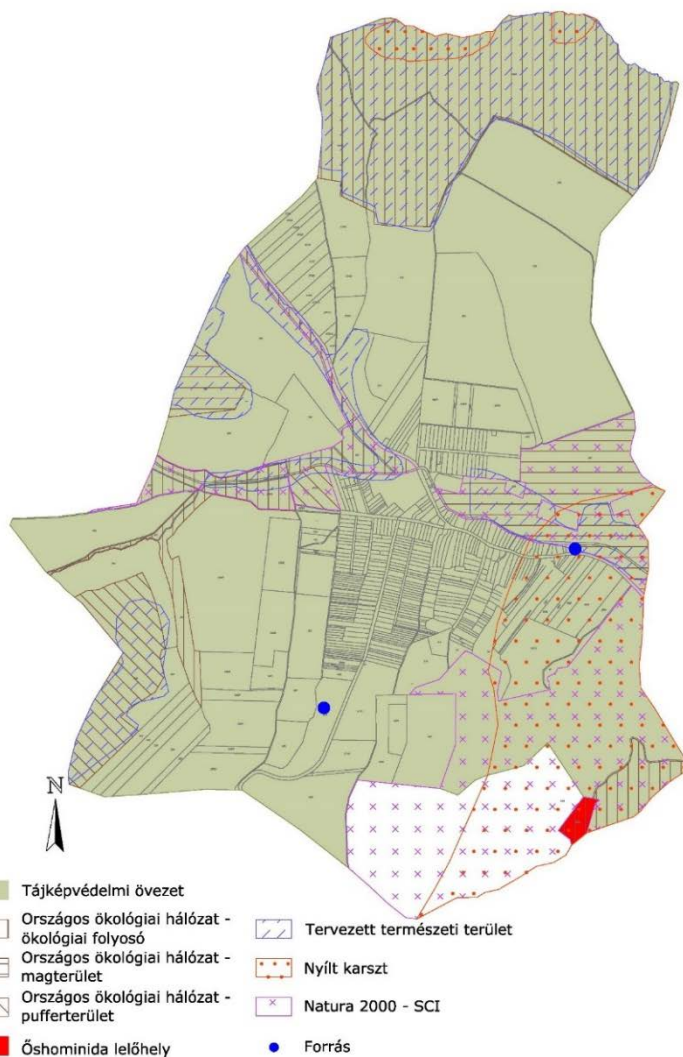

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Felsőtelekes külterületét érinti a HUAN 20001 kódú *Aggteleki-karszt és peremterületei* nevű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, továbbá a község környezete az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének a része, a falu közvetlen környéke pedig tájképvédelmi övezet. Ezek a településképi szempontból meghatározó területek kategóriába sorolhatók.

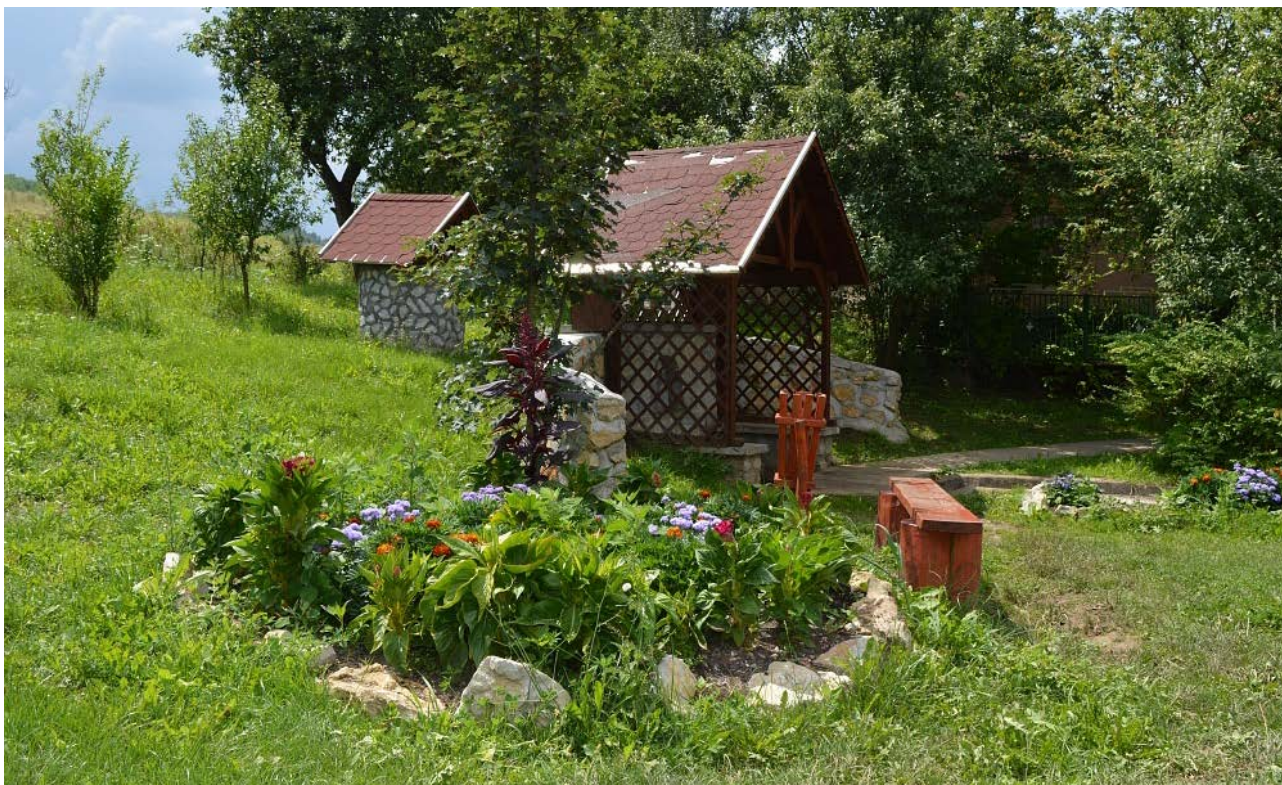
A térképen a település természeti és településképi értékeit meghatározó területek láthatók, illetve a *Rudapithecus Hungaricus* előember lelőhelye, Őshominida lelőhelyként feltüntetve. A természetvédelem érdekében, a növénytelepítések során elsősorban hazánkban őshonos fajok telepítését javasoljuk, melyeket a kertészeti útmutatóban felsorolunk.

Az éjszakai világítás tervezése az állatvilág védelme érdekében történjen. Kerülendő a hideg, fehér fény alkalmazása. A fényt oda ajánlott irányítani, ahol szükség van rá. A díszvilágítások lefelé irányuljanak egyenletes és alacsony intenzitással.

Forrásvíz

A település belterületén bevizsgált, nagyon finom forrásvíz található, mely a kirándulók, a településre érkező vendégek kedvelt üdítője.

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

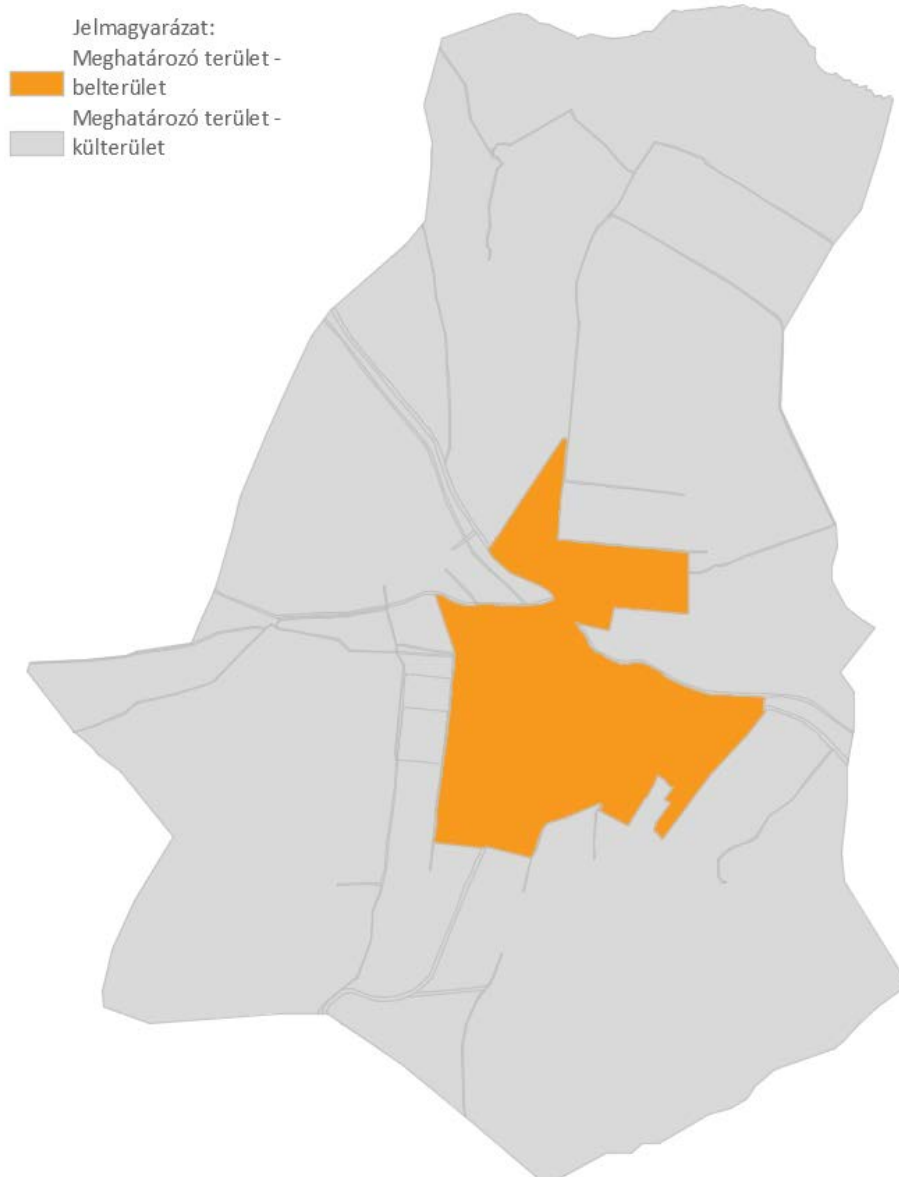
4

Felsőtelekes község teljes közigazgatási területének településképet meghatározó területei:

a) a település belterülete, ahol templom, közintézmények és lakóépületek is található.

b) a település külterülete, ahol bányató, szántóföldek és erdőségek helyezkednek el.

Felsőtelekes központi utcája a Fő utca, amely kelet-nyugat irányban alakult ki. Innen északi irányba kettő, dél felé pedig öt utca ágazik le. A Fő utca mellett a Táncsics Mihály utca tölt be fontos szerepet, ugyanis ebben az utcában áll a Polgármesteri Hivatal épülete. A Fő utcában található a Kultúrház, különböző kereskedelmi egységek és a buszmegálló is.

Felsőtelekes belterületi településrész

A közművezetékek a településen a Teleki Béla utca és a Fő utca mentén helyezkednek el. A településközpontban, a művelődési ház mögött rendezett park található padokkal, burkolt felületekkel. A közművezetékek karakterben nem térnek el a lakóépületektől.

A település épületei között találunk utcavonalas és előkertes telepítést is. A homlokzatok egyszerűek, vakoltak, sötét színű lábazattal kerültek kialakításra. A népi építészetre jellemző tornácos ház is megjelenik, általában falazott oszloppal, mellvédfallal, zsalugáteres, osztott üveges, fa ablakkal. A tetőfedés változatos: cserép és palafedést egyaránt találunk. Az épületek egy- vagy kétszintesek. Sok helyen megjelenik az erkély vagy loggia a főhomlokzaton.

A községben több szocialista kockaházat is találunk, amelyek homlokzata szintén egyszerű. A főhomlokzaton jellemzően két nagy, fehér fa ablak található. Sátortetős cseréppel vagy palával fedett épületek ezek, melyek a szocializmus típusai alapján készültek.

Felsőtelekes külterületi településrész

Felsőtelekes környezetét 200-300 méter magas, erdőkkel, szőlőkkel, legelőkkel és kisebb részben szántókkal borított dombok alkotják. Délkeleti oldalán húzódik a **híres** rudabányai vasérclelőhely, amely ma már nem áll művelés alatt. Helyén hatalmas, 5 kilométer hosszú, 500-1000 méter széles és 80-100 méter mély, részben rekultivált külfejtési gödör maradt vissza, kiváló lehetőséget kínálva a földtani vizsgálatokhoz. Legmélyebb pontját évről évre növekvő, smaragdszínű bányató tölti ki. A közelben, a szomszédos Alsótelekes határában működik hazánk egyetlen gipszbányája.

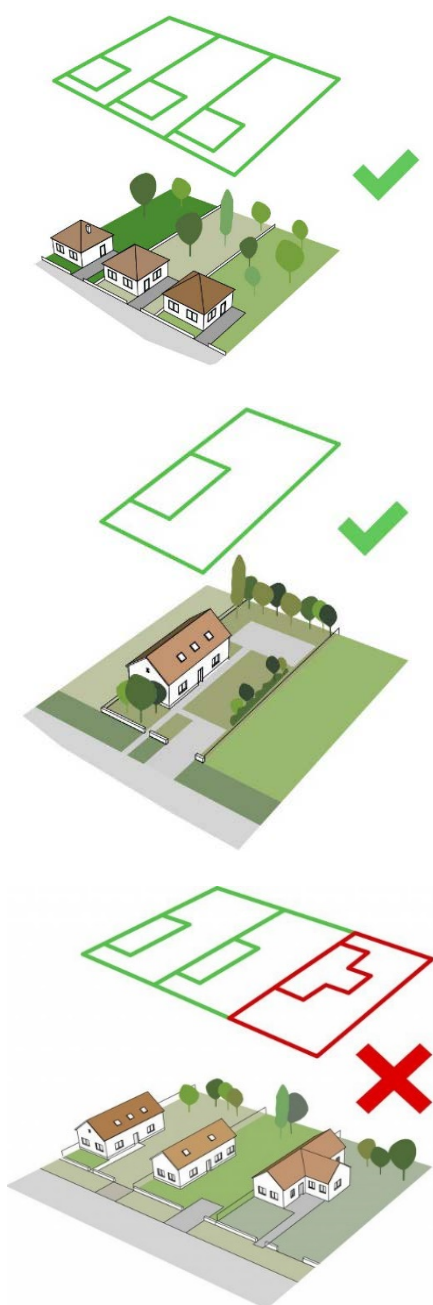
A külterületen találunk néhány mezőgazdasági épületet, amelyek nyeregtetősek és szabadonállóan vannak elhelyezve a telken. Ezek jellemzően falazott szerkezetűek, cseréppel vagy palával fedettek.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

Felsőtelekes belterületi településrész

Az építészeti útmutatóban olvasható ajánlások és feltüntetett ábrák iránymutatásként szolgálnak a jövőben tervezendő épületkialakításokhoz annak érdekében, hogy a település karakteréhez illeszkedő megoldások szülessenek.

TELEPÍTÉS

Felsőtelekesen az oldalhatáros beépítés jellemző. A telkeken általában az épületek az utcára merőlegesen, előkert kapcsolattal helyezkednek el. Előfordulnak az utcával párhuzamos telepítések is.

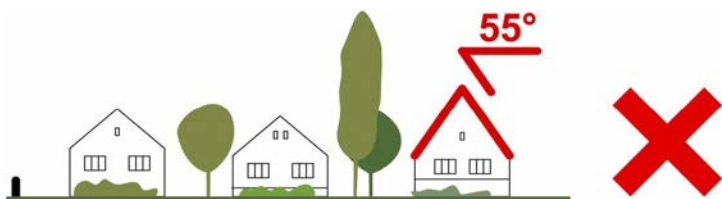
A meglévő azonos nagyságú előkertés beépítést új házak esetén is javasolt tartani.

Kerülendő a kialakult építési sávától hátrább vagy előrébb húzni az új házakat, továbbá a környezetben látható tengelytől elforgatni azokat.

A képen oldalhatáros, előkertés beépítésű felsőtelekesi házak láthatók.

A képen Felsőtelekes utcarészlete látható, melyen közel megegyező magasságú és tetőhajlásszögű épületek vannak.

MAGASSÁG

A településen a magyar falvakhoz hasonlóan többnyire földszintes házak találhatók. Nem tanácsos a kialakult egyszintes épületekből álló szövetbe többszintes épületet elhelyezni.

Kisebb településeken a templomnak ajánlott a legmagasabb épületnek lennie. A közel azonos magasságú épületek harmonikus utcaképet adnak.

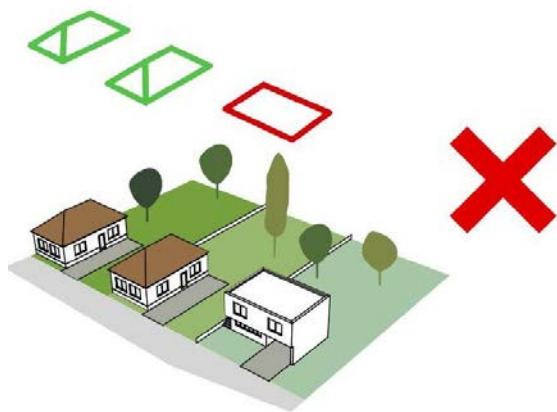
TETŐHAJLÁSSZÖG

Felsőtelekesen közel megegyező, 35-45 fokos tetőhajlásszöggel épült tetők figyelhetők meg, melyekkel megegyező dőlésszögű tetőkialakítás javasolt új épületek építése és épületfelújítások esetén. A túl alacsony, vagy túl magas tetők nem illeszkednének a kialakult utcaképbe, így azok használata kerülendő.

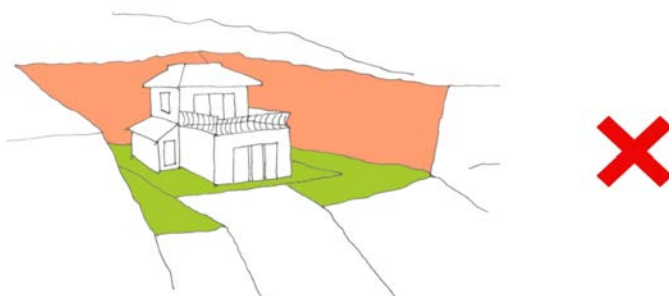
TETŐFORMA

A településen a hagyományos nyeregtető, kontytető, csonkakontytető és oromzatos kontytető használata terjedt el, melyeket új épületek esetén is javasolt használni. Kerülendő a Felsőtelekes arculatához nem illeszkedő bonyolult, összetett tető és lapostető alkalmazása, mely kialakítások nem illeszkednének környezetükhöz.

TEREPALAKÍTÁS

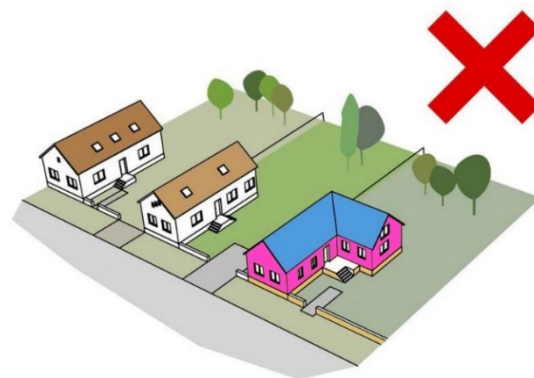
Felsőtelekes terepviszonyai változatosak. Új épületek elhelyezésekor figyelemmel kell lenni a terep megfelelő rendezésére.

SZÍNEK

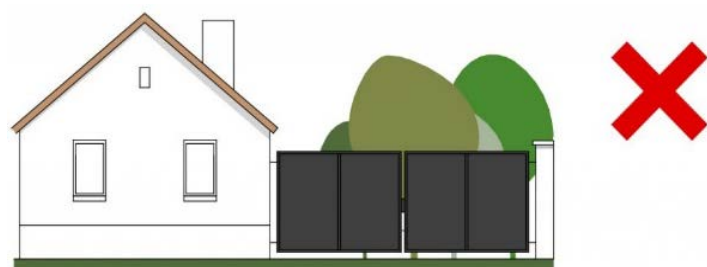
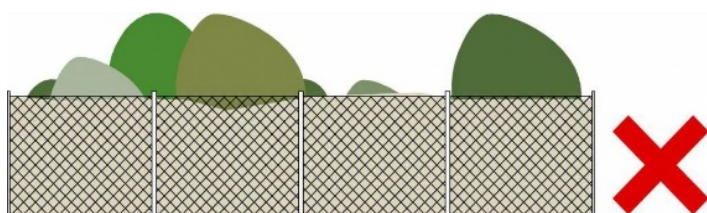
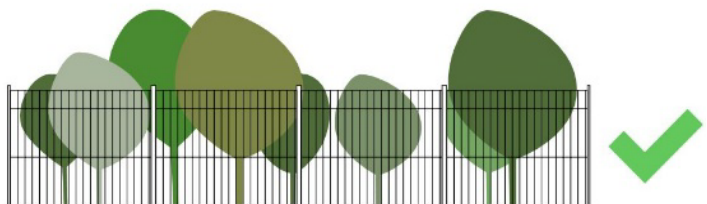
A Felsőtelekesen álló épületek homlokzatainak javasolt színe a világos pasztellszín vagy fehér, amikhez ajánlott sötét nyílászárók beépítése, valamint a fallal harmonizáló festett kerítés, kő vagy festett lábazat és vöröses tetőhéjazat.

Kerülendő az élénk, rikító és sötét színek alkalmazása, melyek nem illeszkednek a település karakterébe. Vigyázni kell az egymástól eltérő színekkel is, melyek nem harmonizálnak egymással. Nem elfogadható a településtől idegen anyagok használata sem.

A képeken példa látható a megfelelő színhasználatra. Javasolt a világos pasztellszínek használata, sötét színű fa ablakokkal.

Az előregyártott betonelemes kerítés alkalmazása eltér a falusias hagyományoktól, így használata kerülendő.

KERÍTÉSEK

A településen jellemző az áttört fa és fém kerítés kialakítása. Az áttört kerítések falazott lábazattal és pillérekkel megerősíthetők. Az utcai kapukat javasolt a kerítésekkel azonos módon kialakítani. A kerítés minden elemét célszerű a házakkal harmonizáló színűre festeni.

Kerülendő az előregyártott paneles kerítések használata. Utcafronton nem javasolt a drótfonatos kerítés alkalmazása, főleg annak belátást gátló anyaggal történő bevonása (pl. nád, szövet).

A képeken néhány jó példa látható.

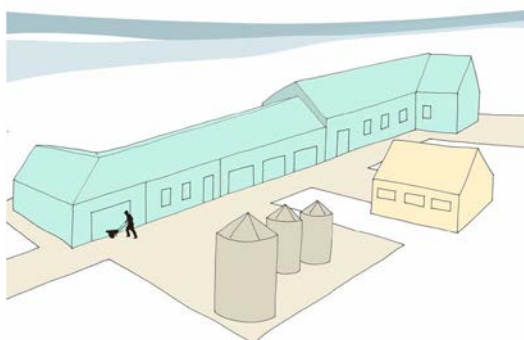
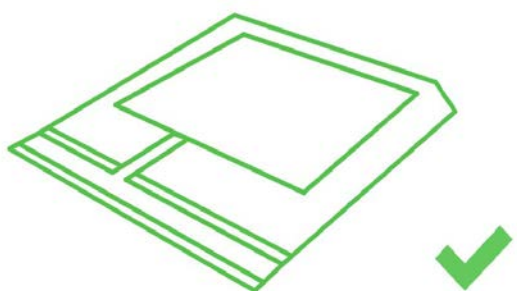
FELSŐTELEKES KÜLTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

TELEPÍTÉS

A település külterületén gazdasági épületek és szántóföldek találhatók. Itt a beépítés laza, nem egységes, az adott funkció technológiájához alkalmazkodik.

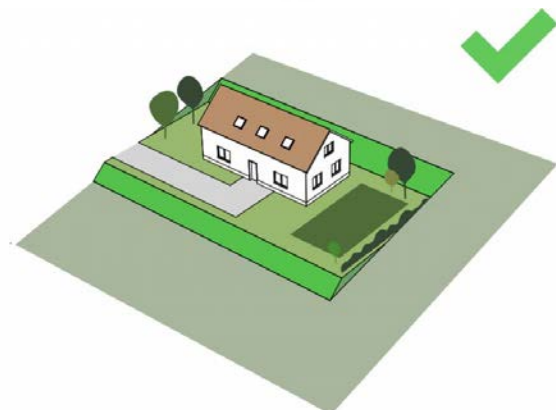
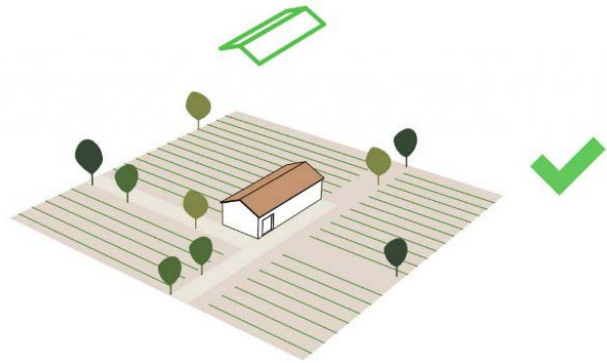
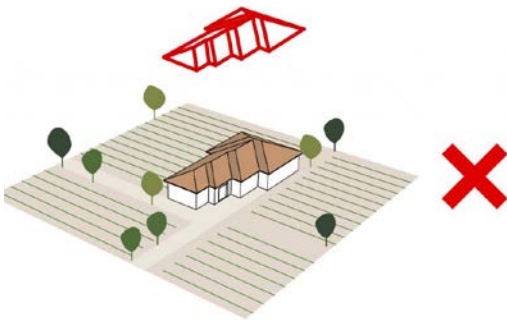
A telkek általában belső úthálózattal rendelkeznek, melyek többnyire burkoltak. Az épületek általában a bejáratú úttal párhuzamosan vannak telepítve, szabadonállóan helyezkednek el.

TETŐFORMA

A külterületen nyeregtetős épületek kerültek kialakításra.

Új ház tervezésénél a szomszédos épületek figyelembevételével kell illeszkedni a környezethez.

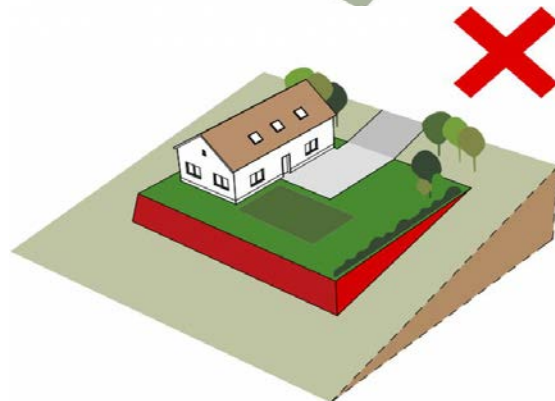

TEREPALAKÍTÁS

A külterületen a terep enyhén lejtős, dombos, a település felé közeledve egyre síkabb.

Az épületek tervezésénél ügyelni kell a terepviszonyokhoz igazodó telepítésre.

Nem megfelelő, ha az épületet belevájjuk a terepbe, azzal nagy árkot képezve.

KERÉSZETI ÚTMUTATÓ

(A képek nem a településen készültek, csak illusztráció.)

A terület potenciális vegetációja a zárt homoki tölgyes és homokpuszta, melyek jellemző társulásai a jó vízgazdálkodású, homokos talajoknak. Növényalkalmazás terén érdemes az itteni talaj- és időjárási viszonyokhoz alkalmazkodó társulásalkotó fajok közül válogatni. Uralkodó faj a kocsányos tölgy, mely szárazságtűrő és rendkívül ellenálló, jó várostűrő.

Az alapfajt leginkább parkokba érdemes telepíteni mérete miatt, míg oszlopos fajtája, a *'Fastigiata Koster'* kisebb méretű, akár utcafásításra is alkalmas. Megjelenik az állományban az ezüst hárs mint elegyfaj, melynek *'Szeleste'* fajtája ültethető szoliterként parkokba, kedvező tulajdonságai közé tartozik a szárazság- és várostűrés. A fehér és a rezgő nyár is jellegzetes állományalkotó a homokos alapkőzeteken, mindkét faj kiváló parkfának. Ki kell emelni még a közönséges nyírt, mely igen meghatározó eleme ennek a térségnek.

Alapfaján kívül ismertek kisebb méretű fajtái, melyek alkalmasak kiskerti telepítésre is. A *'Youngii'* csüngő koronájával díszít, a *'Bíbor'* és *'Purpurea'* különlegessége sötétbordós, szinte lilás lombszínében rejlik, míg a *'Laciniata'* szeldelt leveleivel gyönyörködtet. Igényeik egyeznek az alapfaj igényeivel. Megjelenik a társulásban a vadvörte is, illetve az alacsonyabb lombkoronaszintben a tatárjuhar és a mezei juhar egyaránt megtalálhatók. Előbbinek javasolható *'Hot Wings'* nevű fajtája, mely alkalmas utcafásításra és gyönyörű élénkvörös terméseivel díszít, előnye pedig rendkívüli ellenállósága.

Mezei juharok közül javasolható az utcasorfának is alkalmas oszlopos '*Lienco*' és a kerekded koronájú, fodros levélszélű '*Queen Elizabeth*', valamint a vörösen kihajtó '*Red Shine*' is.

Jó alkalmazkodóképességűek, szárazságtűrők, sőt utóbbiból még sövény is nevelhető. Jól érzi magát a homokos talajon a mezei szil és a vénic szil is, melyek parkokba telepíthetők, de a mezei szilnek a kisebb méretű fehér tarka levelű '*Variegata*' fajtája is választható. Megemlíthető még a vadcsereznye, illetve mellette a nemes gyümölcsfajok is, hiszen nagy múltra tekint vissza erre felé az alma-, szilva-, meggy- és cseresznyetermesztés.

A legfontosabb cserjék az egy- és kétbibés galagonya, előbbinek az oszlopos habitusú '*Stricta*' fajtája népszerű, míg utóbbinak '*Paul's Scarlet*' fajtája, mely kis méretének és ellenállóságának köszönhetően utcafásításra is alkalmas és igen látványos virágzáskor. Somok közül a veresgyűrű som jellemző a társulásra, ennek választható többek között '*Midwinter Fire*' fajtája, melynek különlegessége vesszőszínében rejlik.

Ajánlható a fogyaszthatósága miatt értékes fekete bodza, melynek ismertek díszítőértéket is képviselő fajtái pl. a '*Black Beauty*', valamint megemlíthető a kökény, melynek fanyar ízű termése használható fel változatos formában.

Ajánlható még a homokos talajt kedvelő borókafélék pl. közönséges boróka elterülő vagy éppen oszlopos fajtáinak használata. Élők közül legfontosabbak a pázsitfűfélék, jól alkalmazhatók közterületen és kiskertekben is egyaránt a csenkeszek, egyes sás fajok, vagy a keskenylevelű árvalányhaj is. Nagyobb méretű dísfüvek közül telepíthető pl. vesszős köles, különleges fajtái, a *'Squaw'*, és a *'Shenandoah'* szemet gyönyörködtetőek. Fontos gyepszint alkotók az eredeti társulásban a ligeti fajok, melyek közül kiemelendő a gyöngyvirág és a salamonpecsét, melynek *'Variegata'* fajtáját is használhatjuk, azonban fontos tudnunk, hogy mindkét faj mérgező. Ültethetünk gólyaorrot a kertek, közterületek árnyasabb részeire, például utak szegélyezésére, gyep pótlónak. Az előkertekben és forgalmasabb közterületeken, tereken bátran kialakíthatunk látványos, reprezentatív egynyári és élő felületeket, melyekbe célszerű szárazságtűrőbb fajokat pl. sudárszálya választani, kombinálva a pázsitfűfélékkel.

ANYAGHASZNÁLAT

A településen javasolt héjazat a vöröses árnyalatú kerámia tetőcserép.

Járdánál és gépkocsibeállónál a természetes anyagú burkolatkialakítás javasolt.

A település arculatához nem illeszkedő fémlemezfedés és hullámpala használata kerülendő.

Az épületek körüli utaknál kerülendő az aszfalt és beton használata.

AJTÓK, ABLAKOK, KAPUK

Felsőtelekesen a hagyományokat őrző osztott üvegezésű, sötétzöld vagy barna fa nyílászárók használata javasolt. Az ablakok árnyékolás érdekében fa zsalugáterrel felszerelhetők. Kerülendő a műanyag redőnytokos ablakok használata. A fa ajtók színválasztása az ablakokkal azonos színben javasolt. A kapukat a kerítésekkel megegyezően és az épületekkel harmonizáló módon tanácsos megvalósítani.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településen az utcára merőleges épületek határozzák meg az utcaképet. Az utcai homlokzatok arányrendszerét a népi hagyományoknak megfelelően a két hosszanti elrendezésű ablak, a tető és az esetlegesen meglévő oldaltornác alkotja. A homlokzat fala lehetőleg fehér vagy világos pasztellszínű legyen, amibe sötét fa, osztott üvegezésű ablakok és fa ajtók beépítése ajánlott.

MAI PÉLDÁK

Meglévő épület felújítása a településkarakterbe illeszkedően

A népi építészeti értéket hordozó épület felújítása és bővítése kiemelt odafigyeléssel végezhető. Fontos, hogy a hagyományokat őrző részletek megmentésre kerüljenek, azokat eltávolítani, átalakítani nem tanácsos, helyreállításuk elsődleges, ezzel a múlt építészeti emlékei megőrzésre kerülhetnek. Felsőtelekes vidékére a fehér homlokzati falak, sötét nyílászárók, tornácok kialakítások voltak jellemzők, melyek arcúata a mai korszerű anyagokkal a belső terekben is visszaköszönhet.

UTCÁK, TEREK

Felsőtelekes utcái rendezettek, szépen karban vannak tartva. A településen számos új fa közterületi tárgy és eszköz került elhelyezésre. A faluhoz tartozik egy focipálya és egy játszótér is. Helyi látványosságnak számít egy bevizsgált forrás, melynek környezete parkosított. A művelődési háznál is egy szépen gondozott park került kialakításra.

A buszmegállók és szemetesládák egységesítése javasolt. Példa az alábbi kép. Ezeknek a közterületi építményeknek a színvonalas elhelyezése nagyban befolyásolja a település arculatát. *(Nem mindegyik kép készült a településen.)*

A parki pad-asztal garnitúrák, készletek öntöttvas lábbal és fenyőfalécekből készülnek. A parki pad-asztal garnitúra részei: a parki asztalok, a parki lócsák és a parki padok. A közterek, utcák, játszóterek, parkok berendezésére tervezett.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK, SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

Felsőtelekes karakteréhez illeszkedő vas cégérek és fa táblák használata javasolt hirdetésekhez, reklámtáblákhoz, információs pontokhoz és utcai táblákhoz. A településen számos jó példa látható a fa közterületi táblák megfelelő kialakítására. *(Nem mindegyik kép készült a településen.)*

A település arculatához nem illeszkedő molinók, fényreklámok és óriásplakátok alkalmazása kerülendő. (A képek nem Felsőtelekesen készültek.)

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokzaton kerülendő. *(A képek nem a településen készültek.)*

A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településkép nem sérül, az antenna beleolvad a környezetébe és nem okoz zavaró látványt. *(A képek nem a településen készültek.)*

IMPRESSZUM

FELSŐTELEKES KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

HONLAP CÍM: www.felsotelekes.hu

E-MAIL CÍM: onkormanyzat@felsotelekes.hu

CÍM: 3735 Felsőtelekes, Táncsics u. 1/A

TELEFON: 06-48 568-258

POLGÁRMESTER: Orehóczki István

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: felsotelekes@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián, Bujáki Bence, Kaszás Edit, Bodnár Emőke

SZÖVEG: Bujáki Bence, Kaszás Edit, Kovács Krisztián

FOTÓ: Farkas István, Kovács Krisztián, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Kaszás Edit, Bujáki Bence, Kovács Krisztián

Felsőtelekes, 2018. április 23.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!